

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
 Na pol roka 1 > — >
 Na štvrt roka — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
 a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:

FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti

I. ker. Döbrentey-utca 18.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
 Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr.

Alexander III. cár ruský.

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, pretože semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

F u s i o.

Zas jedno cudzé slovo, čo bez výkladu nerozumiem, — snáď si myslí čitateľ, keď sa tento článok jeho očám predstaví. No veď keď je len to galibou, tomu hneď odpomôžeme. Potrebný výklad hneď tu podáme.

Fusio sjednotenie, zvláštne však sjednotenie rozličných politických stránok, svarenie vyznamenáva. U nás roku 1875. bola taká fúzia (smiešanie), keď vtedajšia stredná lavica pod vodcovstvom Kol. Tiszy zásady svoje na klince zavesivše s Deákovskou stránkou sa spojila, sa svarila, sa sjednotila alebo fúziu urobila.

Včul najnovšie zas hovoria o fúzii, ktorá by sa mala stať medzi vládnu a národnou stránkou. Vládna stránka sa hrozne slabou cíti a zvláštne sa obáva toho, že tie protivné cirkevnopolitické zákony nebude v stave previesť, preto by ľúbila svoju vysilenú stránku občerstviť, to jest s národnou stránkou sa smiešať. Tak sa zdá tedy, že 48-ročná a neodvyslá stránka chystá sa vypovedať priateľstvo tej falošne liberálnej vládnej stránke v politickom smilstve sa valajúcej, už má dosť až po krky tú hriešnu spoločnosť a usiluje zutekať zo stavu politického súložníctva, preto ct. vláda zas by mala za potreby nového hlupáka a na toto najnovšie si vybrala Apponyiho a národnou stránku. Neodvyslá stránka pomáhala jej hlasovať tie chatrné návrhy včul národná stránka má jej pomáhať ích previesť. Vtedy aspoň opravdu môže povedať vláda, že pri týchto zákonoch jej každá stránka pomáhala, jedna pri hlasovaní, druhá pri prevedení, alebo že tieto zákony celá krajina žiada.

Chodil som po mnohých okoliach krajiny medzi katolíckymi, kalvinskými, luteránskymi a židovskými občanmi; hovoril som s malými hospodármi, s malými remeselníkmi, všetci sa tak vyslovili, že ani čertu netreba civilného sobáša, tým menej ím. To povedali, že tam na sneme luhajú ti páni ablegáti, ktorí to tvrdia, že civilný sobáš, to jest súložníctvo žiada si ľud. Zvláštne ženské sa ho hrozia. To povedaly, že sú ony nie tovar, aby ích, ako žid zajačú kožu, na obecnom dome dali na predaj. Veď som ích ja dostatočne uisťoval a tešil, aby sa nermútily, i tak z toho nebude nič. Ponevác kráľ to nepotvrdí. Veď skrze to potajomné politické sito tu i tam i koruna trochu obyčajne prehliadne a obyčajne prichádza na ciele svojích drahých radcov a pri takýchto príležitostiach hrubou kriedou pretiera počty, zvláštne ako včul, keď i ona vie, že to není celkom v poriadku. Potom i preto nebude, preto ani nemôže byť to civilné sa párenie, to jest chcem

povedať, že z toho sobášneho zákona nebude nič, keď by i potvrdený bol, lebo vláda nebude v stave ho na krajinu nasiliť, nebude v stave ho previesť, nebude v stave ho uspôsobiť. Tu vláda už nebude mať robotu s takými z ruky krmenými bez zásad a presvedčenia hlasujúcimi vždy a jedine len svoje vlastné záujmy vyhľadávajúcimi priekupnými ablegátmi, ktorí za vzájomnú službu všetko to hotoví by boli vláde zahlasovať, lež bude mať robotu, asice silnú robotu s kňazstvom, ktoré sa svojej viery, Boha, svätého náboženstva a milej vlasti verne pridružuje, a bude mať robotu so striezlivým ľudom od kňazstva svedomite a statočne vedeným, ktorý viacej služný a notárius od ľudu platený rozkazom, žid však ponúkaním jedovatej pálenky nepoženu k volbe ako hovädá a ho nebudú môcť prinútiť, aby hlasoval na toho, na koho nechce, koho nenávidí, a kto, keď je vyvolený, nedbá o záujmy ľudu.

Ľud včul už bude poučený o to, že tam môže hlasovať kam sa mu ľúbí, a není povinnen hlasovať na toho, na koho chce služný. I to bude vedieť, že preto ľud nesloboda obrazíť, ponevác súc slobodným občanom, slobodne môže si i voliť. Ba ľud i to bude vedieť, aby len na toho hlasoval, koho mu služný a notárius neodporúča, lebo ten je dobrodincom a priateľom ľudu, a na toho nech nehlasuje, ktorého mu nadžupan, služný alebo notárius odporúča, lebo ten je nepriateľom ľudu.

Ba čo viac ľud i to bude vedieť, že na toho nesmie hlasovať, kto mu peniaze alebo nápoj núka za jeho hlas, lebo ten chce ľud podkúpiť, ako hovädko, a záujmy ľudu nebude zastávať, lež len jedine svoje vlastné záujmy. Takýto ablegát na sneme bude mať tú hlavnú starosť, aby si tých 18—20 tisíc zlatých, čo ho volba stála, trojnásobne alebo štvornásobne čím skorej naspák nadobudnul. Takí ablegáti, ktorí za peniaze dajú sa vyvoliť, užeru provodzujú so svojím ablegátskym postavením. Na takéhoto ablegáta, o ľudu! nehlasuj nikdy, lebo vtedy si ztratený, vtedy ía predajú, a tvoj osúd nikdy sa k lepšiemu nepremení. Treba ľudu do hlavy vbiť, že on platí krvavú daň so svojím synom vojákom, peňažitú daň, svojou robotou, a on je udržiteľom krajiny, jeho hlas je tedy toľko, ako buďto i jedného kniežaťa alebo grófa. A ako knieža alebo grófa nesloboda prinútiť hlasovať proti jeho vlastnej vôli: tak ani ľud! Ten služný alebo notár, ktorý úradnou mocou chce ľud prinútiť, aby na tohoto alebo oného hlasoval, ten nadužíva svoju úradnú moc, a keď toho úradníka pre nadužívanie úradnej moci zadajú, taký úradník prisno bude trestaný, ponevác 178. §. trestného zákona za to na šesť mesia-

cov do žalára, 200 peňažitej pokuty, odsudzuje takého úradníka alebo zbavuje ho úradu.

Či si to posaváď vedel, ty ľudu? Jestli že si nevedel, včul už máš vedieť, a nedaj sa. *)

Jestli že ešte ani potom neprídeš ku rozumu, potom sa nežaluj, že je daň veľká, že nemáš pracovitých rúk, pretože tvojích synov ani vtedy, keď je najviac práce, v žatvu neprepúšťajú domov ti pomáhať. Nemôžeš sa žalovať, pretože sám takto chceš a si chceš. A veru všetkému tomuto ľud môže odpomôcť, jestli si vyvolí ablegátov ľudovej stránky.

Či nie ľudu, ešte tak nehovorili s tebou, ešte takto nikto ti nepovedal nikdy pravdu, ako tieto malé noviny. Preto i ty podporuj tieto malé noviny, nie ale oné noviny, ktoré ti len vždy luhaly a luhajú, ťa vždy len šudily a klamaly, pretože i tieto malé noviny zastávajú teba i tvoje záujmy. I tak nemáš na tomto svete nijakého ochrancu okrem Boha.

Každý nech tak robí ako ja. Nech píše do týchto malých novin za darmo, tak ako ja; nech zbiera a shromažďuje týmto malým novinám čím viacej predplatiteľov za darmo, tak ako ja; nech sa predplatí na tieto malé noviny každý, tak ako ja; nech je každý čitateľ týmto malým novinám opravdivým horlivým apoštolom, tak ako ja; vtedy tieto malé novinky budú veľkou mocou a rozhodný vliv budú mať na obecné záležitosti, so svojim zastavateľom, s ľudom spolu. Za ustávanie, za vašu horlivosť a za hmotné obety o rozširovanie týchto novin už vo predy na tomto svete budiž vašou odplatom čisté svedomie a na druhom svete odplatí vám náš milý Spasiteľ, ktorého za nás všetkých na križ pribili, ako nás včul chcú tam pribiť, lebo záležitosť Pána Ježiša zastávame, keď civilnému páreniu sa, chcem povedať civilnému sobášu a ostatným neznabožským zákonom odporujeme.

A ver proti ním budeme až do smrti! To i vidí, to i istí vláda a jej slávna stránka, preto zas hľadá pomoci na prevedenie týchto šodolivých a bezbožných zákonov. K hlasovaniu na tieto zákony za pomoc volala si vláda 48-ročnú a neodvyslú stránku, pri uvedení ich do ži-

*) 178. §. uhorskej trestnej knihy takto znie: »Tí, ktorí niektorého voliča, násilnosťou, alebo hrozbou vo slobodnom vykonávaní jeho volebného práva prekazia, nech sa to stane buďto ohľadom voľby krajinského ablegáta, obecného úradníka, alebo predstaveného, výborového údu, alebo obecného zastupiteľa: spáchajú vinu urazenia volebného práva a žalárom až do šiestich mesiacov rozsaziteľým, ako tiež po jednom peňažitou pokutou až do dve sto zlatých rozsaziteľým majú sa trestať. 188. §. Zastavenie politických práv v každom páde, ztrata úradu len proti tomu sa môže vypovedať, ktorý v čas spáchania toho činu úrad mal. V páde §. 189 a §. 178. kriminálne zakročenie len vtedy sa môže zaviesť, jestli že po spáchaní toho účinku za triať dní sa súdu oznámil.

vota ale chcela by mať na pomoci národnú stránku, lebo vládu onučka omína.

Ale všetko darmo! Tieto neznabožské zákony zastihne onen osúd, keď i potvrdené budú, jaký zastihol zákony o spálení luteránov a o soštátneiu obecnej správy. I tieto neznabožské zákony príhodne môžu doísť do budúceho včlánkovania vo sbierke zákonov na veľkú potupu tejto sbierke, ale v život nebudú uvedené nikdy! Ich dohotoviteľov ale i s vládou, i so stránkou vezme ich milý kamerát, čert, ktorého ku svojej bezbožnej práci na pomoc volali. Aby ich do pekla vzal, to nežiadame, ale aby ich zhodil zo stupňa moci, už za to sa veru modlíme, pretože vo včulajšom čase opravdu väčšej politickej potreby ani není.

Toto požaduje ten najsvätejší záujem celého národa, napravenie porušeného a pomäteného pokoja v krajine, utíšenie rozhorčeného náboženského boja a ukojenie rozbúrených myslí.

I čo že je koniec každej reči?

Ejhľa tento: **Nech žije ľudová stránka!**

Dr. *Aleš Bakonyi*,
pravotár.

POLITICKE CHYRY.

Pečienkovú vôňu cíti naša slávna vláda, veď je aj zarazená. Asiće vypytovala sa u svojich nadžupanov o zmýšľaníu stolíc, že jedna prípadná nová voľba, jaké že výsledky by mala stranivá vlády? a nadžupaní všetci hlasom najväčšieho ľaku hovorili o zmýšľaníu ľudu a upozornili vládu, aby nové voľby včul nenařídila, lebo ľud je tak rozdráždený, že ablegáti z väčšej stránky by buchli, ľud vlády ale ani s vynaložením tej najväčšej násilnosti nebolo možno previesť. Treba tedy čakať niekoľko rokov, pokým ľud zabudne včulajšie urážky. Toto radili nadžupaní pánu Wekerlému. Ale čože sa dopytuje pán Wekerle na smýšľaníu ľudu? Či nebol to on, ktorý v snemovni i sto rász sa s tým vychvaľoval, že tie obnovenia žiadost ľudu tvoria? Nebol-li to on, ktorý i Jeho Jasnosti povedal to, že návrhy on nemôže odstrániť, lebo že tiež verejná mienka požaduje? nebol-li to on, ktorý vo svojej novo-ročnej reči to povedal, že civilný sobáš, civilné matriky, židovskú recepciu a slobodné vykonávanie náboženstva len pobúrená »hlúpa hávež« nechce? Keď tedy tak dobre znal zmýšľaníu ľudu, čo sa včul vypytuje od nadžupanov o zmýšľaníu? Alebo snád len hovoril do povetia, bez toho, že by sa prv bol presvedčil o základnosti svojich slov? Len tak z malého prsta cicajúc upovedomil i Jeho Jasnosť. Pravda je, že podľa chyru náš ministerpredseda je veľkým majstrom opovážlivých luhárství, ale veď takéto luhárstvo bolo by ešte i nad opovážlivé smeľšie! Medzitým nie pre tieto otázky písali sme tieto riadky, lež aby sme našej radosti dali výraz nad oznamy nadžupanskými, ktoré všetky sa shodujú v tom punkte, že hradby vládnej

stránky sú porúčané a naradenie volieb nemôže byť v záujme vlády. Tedy tak ste luhali vtedy, keď ste potrebnosť cirkevno-politických návrhov s túžbou ľudu dokazovali? Chvála Bohu, že už ráz ľud otvoril oči a že už vidí svojich nepriateľov, ktorí jeho meno tak špatne nadužívajú. Veď nezadlho príde hodina platu! Váš hriech nebude zabudnutý, vy luhári, keď i obávajú sa volieb, nazad tisknete voľby. Viac vás ne- treba, keď by ste sa i mädom namazali. Vystrčíme vás z okresu tak, že vás zimnica zachytí. Za podlých ľudí, za chatrných darebákov by sme sa pokládali, keď by sme niekedy vás, alebo spoločníkov vašich zásad podporovali. Ale aj iných za to pokládáme, ktorí sa vašej zástavy pridružujú, pretože už vieme, že sú to všetci ničomní Judáši, nepriatelia ľudu, nepriatelia vlasti, nepriatelia cirkve, a ver násilnosť si musíme urobiť, aby sme takýmto podliakom hlavy nepoprebijali. Od týchto čias len našu stránku budeme podporovať, tú ľudovú stránku, pretože samým sebe len nemôžeme byť nepriateľmi. Netreba nám ani národnej stránky, ani ne- odvyslej, ani Apponyiho, ani Košútha, tým menej vládnej stránky, jedine len naša stránka, tá ľudová stránka! Za ľudovú stránku žijeme, za ľudovú stránku i umrieme, za ľudovú stránku, jestli je treba, i krv našu vycedíme, život náš obetujeme a nemá nikto, ani Wekerle, ani nikto na svete takej moci, ktorá by nás od zástavy tejto stránky odvrátila. Môžu nás sekať, do žalára uvrhnúť, zastreliť, pošliapať, ale z pod zástavy ľudovej stránky nás nemôžu odohnať. Popri tejto zá- stave vydržíme, keď i milión čertov príde proti nám a modlu Wekerlovú spolu i s darobnými kamarátmi masných hrncov do prachu, do blata, do hnojovej jamy pochováme! Tak nám Boh pomáha!

Cesta Františa Košútha. Neznáme, či za panov- níka alebo dediča koruny sa pokladá Františ Košúth, ale toľko je isto, že podľa príkladu a obyčaja oných započal väčšie mestá v krajine radom navštevovať. V minulú nedeľu bol v Cegléde. Toto mesto najsam- prv počul svojou drahocennou návštevou. Ceglédčania veľký krik urobili pri tejto príležitosti, zvláštne kalvin- skí atafici. Ozdobili mesto a zástup z viacej tisíc po- zostávajúci tiahol k železničnej stanici na prijatie Fran- tiša Košútha. Po príchode niesli Košútha na námestie slobody, kde držal reč, ktorú husté „nech žije“ síce pretrhávaly, ale tu a tam bolo možno aj iné výkriky očuť, ktoré židovské a liberálne noviny ani jedným slovom nespomenuli. Niektorého poslúcháča to veľké kalvinské oduševnenie nevelmi uchvátilo, pretože sa nebál i niečo takého medzitým vykriknúť: „A čože urobí s Košuthovými peniazmi?“ „Kto že ich zamení?“ „I ja mám asi na jedon košík, kam ich mám poslať?“ „Ako že predávate sikačku?“ (Narážka na to, že Fran- tiš Košúth v Tarnóczyho fabrike na sikačky za 25-tisíc ročitého platu prijal riaditeľstvo). I takéto výkriky bolo možno očuť, ale tieto liberálni páni novinkári sa ne- opovážajú vypísať, toho sa obávajú, že by to len sme- losti aj iným dodávalo k podobným výkrikom. Františ však nemáme príčiny zakryť pravdu. Reč ktorú Františ Košúth povedal, je opravdivé vypovedanie boja proti verejno-právnomu základu, 67-ročnému vyrovnaniu. V skutku podmienky určuje kráľovskému domu, kto- rýchžto vyplnenie „požaduje.“ To je dobrá lekcija vláde. Jej prívrženci započínajú jej rásť na hlavu. Imrich Széchenyi bývaly to berlínsky veľký vyslanec preto prijal civilné manželstvo, lebo tak sa domnieval, že s týmto verejnoprávnym základom bráni, alebo jasnejšie, že keď neodvysliakov v tomto ohľade uspokojá že vtedy oni na pokoji nechajú základ obecného práva. Nuž

tedy ct. pán gróf, či ešte i po ceglédскеj reči ste ta- kejšto mienky? V Cegléde vaši chýrni spojenci veru obránili 67-ročnú shodu, len že trochu naspák. Gróf Imrich Széchenyi, gróf Juló Andrassy, Koloman Tisza, Wekerle, Szilágyi, pretože ste neboli v Cegléde po- máhať obrániť základ obecného práva? Dobrotivý náš kráľ, jestliže potvrdíš neznabožské zákonné návrhy a skrže to odcudzíš si svojich najvernejších po- daných, ktože bude brániť s pomocou katolíkov ten základ obecného práva, tu 67-ročnú skrže katolika Františa Deák uskutočnenú shodu? V minulú nedeľu v Cegléde celý deň vyspevovali. *Ludvik Košúth to od- kázal . . .* Kosúth Lajos azt izente . . .) Žijeme zlé časy, zlé hviezdy sa zjavujú, Bože zachráň našu vlasť od veľkého nebezpečenstva. Hej Wekerle, hej Szilágyi, po- hubitelia našej krajiny. Ani valuty, ani základu obec- ného práva? Na katolíckych kostoloch veľmi smutno zvučia zvony, tak sa zdá že ich povraze už potrháva tá kalvínsko-židovská zajačokožená spojená stránka.

Nové uhorské manželské právo.

III.

Akým chce byť to tak zvané civilné manželstvo?

(Pokračovanie.)

Vezmime ten pád, že jedon 22-ročný syn jednej vdovy ženiť sa chce a chce si vziať jednu 19-ročnú poctivú pannu. Takéto pády sa najčastejšej prihodí.

Posiaľ tak zachádzali, že si mladoženích od vojanstva povolenie zaopatril, potom sa v prievode mladej nevesty a starejšieho na fare oznámil, že sa chce ženiť, farár sa ich vypýtal, zdáľž neni nejakej prekážky proti ich manžel- stvu, a keď trikrát boli ohlásení a žiadna pre- kážka sa nenašla, mohli vstúpiť do stavu man- želského. Napotom toto nebude dostatočné. Okrem toho, že sa na fare oznámia, musia sa oznámiť aj u civilného matrikuvedúceho. (34. §.) Jestli sami nechcú ísť, vtedy pre ich vyslancov musia plnomocenstvo nechať vystaviť. Toto vyhotoví notár, len že nie za darmo; čo ani neni povinný. Na plnomocenstvo treba aj štempel (kolok). Žeby v záležitostiach manžel- ských štempel nepožadovali, to v návrhu sa nenachádza.

Načo máme troviť na plnomocenstvo myslia si zasnúbenci, keď to už tak musí byť, pôjdeme ta sami so starejším, aby sme aspoň zbehlej- šieho radcu pri ruke mali.

Lež kto je ten matrikuvedúci a kde ho najdu?

Z §-u 46-ho sa dozvieme, že je to jedon civilný úradník, ktorý bude mať jedno okolie pod sebou. Tento matrikuvedúci musí byť ne- omýlnne vyučeným právnikom, zákon znajúcim mužom, ináč sa nevyzná v tomto stručnom

zákone. Preto ani sám minister nemá kurážu notárov a rychtárov s ním poveriť.

Kolko takýchto matrikuvedúcich bude, nehovorí zákon. Jestli v každej stolici len jeden bude, veľká farcha bude na ľud uvalená, najmä ale na tých, ktorí na kraji stolici bývajú, keď každý ženiť sa chcejúci do sídla stolici stúpäť musí. Jestli ale v každom okolí bude jeden, vtedy to ohromné peniaze bude stáť, lebo ten pán bude potrebovať plat, asíce dobrý, nie veru 300 zl., ako učiteľ; musí mať panské bydlie, úradné miestnosti, a jak je okolie veľké, ešte aj pomocníka. Jestliže v jednom okolí viac takýchto úradov bude, o tolko aj väčšie útraty povstanú.

Zasnúbenci tedy vyberú sa na cestu so starejším a aj šťastlive dorazia do novomódneho úradu. Trochu prechladli. No, však sú fašangy, v tento čas je tak dobre, keď nám pod nohami sňah vŕzga. Tak veru, nuž ale veď aj s iných dedin sem prišli. To je vo fašangoch už taká obyčaj, zvyk, že najskôr stihneme veselia vychystávať. Ľudu je mnoho, musia čakať. Medzitým zavzne zvon poľudnajúsi. Úradník sa oblečie a ide obedovať. Ľud ho prosí: Prosíme ponížene, zďaleka sme prišli a zima je tuhá! Lež pán plecom mrdne: hja, priatelia moji, už je po úradnej hodine. Dostavte sa o 3-tej po obede.

Čo majú robiť: musia sa uspokojiť. Idú do krčmy. Šťastie, že si voliačo so sebou doniesli. Lež preto bez útrat neskončia vec, lebo starejšieho, keď sa už sem unúval, svedčí sa dobre počastovať.

O 3-tej po obede sa dostavia do úradu. O pol hodiny dorazí aj úradník. Konečne okolo 5-tej príde na nich rad. Už aj sviece horia, lež tešia sa, že voliačo už len dôjdu k cieľu. Ako sa zdá, aj takí sa najdu, ktorí tam musia precocovať.

Mladoženích a mladá nevesta doručia úradníkovi krstné ich listy a povolenie od vojanstva. Úradník ich popozera, poprečíta, poobracia, obzrie si potom zasnúbencov a prehovorí: priatelia, vy ste obidvaja maloletý, nový zákon manželského práva v 10-tom §-e svojom hovorí: „Maloletý nemôže vstúpiť do stavu manželského bez dovolenia jeho zákonného zastupovateľa.“ Doneste písobné dovolenie od vášho zákonného zastupovateľa.

Chudáci dobrí ľudkovia, čo že títo vedia, čo je to ten zákonný zastupovateľ.

Počnú prosiť o vysvetlenie, lež úradník ich len von z izby tiská, hovoriac: nemám času zákon vám vysvetlovať, vidíte, že ich tu mnoho čaká, idte len domov, však vám to doma pán notár vysvetlí.

Čo majú robiť chudáci smutne vykročia z úradu, zapriahnu a dajú sa do nočnej cesty. Ešte šťastie, keď sa nejaká chujavica nestrhne a v ceste ich nezahatí. Na ceste sa potom môžu jeden druhému žalovať, ponosovať, že tu ho máme, celý deň sme všetci traja ztratil, sem sme sa unovali s vozom, s koňmi, a ešte bude dobre, ak sa bez nehody domov dostaneme, porobili sme si útraty a nevykonali sme nič.

Len kolko to stojí to povolenie od vojanstva, za dva krstné listy sme platili 2 zl., za dva štemple 1 zl., doma by sme sa bez toho boli zaobišli, lebo keby sme sa boli dali v našej dedine sobášiť, pán farár by len boli do matriky pozreli, kedy sme sa narodili, a bolo by všetko dobre bývalo. Sem ale ešte ani len krstný list není dostatočný.

Na druhý deň sa už potom odhodlajú, keď už ináč nemôže byť, k notárovi, až hen do trefej dediny. Notár ich vypočuje a vyhľadá nový zákon. V tomto konečne najde, že rodičia, alebo dozorca písobne musia vydať povolenie k manželstvu ich maloletých detí.

Teraz sa to pýta notár mladoženicha či prišla aj jeho matka, lebo ona musí povolenie podpísať. Mladá nevesta ale čo sirota musí si ujca zavolať, pretože je jej ten za zákonného dozorca ustanovený. Dozorca je práve prítomný, lebo je starejším on, lež chorľavá matka mladoženicha není tu, veľmi ťažko jej padne cestovanie v zime, a potom na to ani nik nemyslel, že ona tiež bude potrebná. Avšak keď raz musí byť, príde aj ona, pre ňu nech nepovstanú žiadne prekážky. Kým mladoženich pre matku chodil, zatým si aj notár lepšie prehliadnul zákon a v §-e 38-om zočí, že o otáznom povolení *verejnú listinu* treba pred matrikuvedúcim preukázať. Aby sa tedy zase do novej galiby nezamotali, takú radu im dá, aby išli k verejnému notárovi a od neho si dali uhodnoverniť listiny, aby žiadon námetok povstať nemohol.

Musia tedy sa ustávať do stoličného sídla k verejnému notárovi, asíce aj s chorľavou ich matkou.

Konečne aj to už majú a znovu sa poberajú ku matrikuvedúcemu.

Tento prezre listiny a takto sa osotí na nich: nuž či ten váš notár tak zná zákon? Listina mladej nevesty ešte ani teraz není v poriadku, pretože 12. §. takto zneje: „Jestli maloletý 20-tý rok nedoplnil a k povoleniu oprávneného rodiča nemá, povolenie zákonného zastupovateľa len vtedy má platnosť, keď to sirotská vrchnosť udobrila.“

(Pokračovanie nasleduje.)

O pomocných spolkoch pre roľníkov a remeselníkov.

(Pokračovanie).

Jestli by vám teda niekto proti týmto zaviesť sa majúcim spolkom také niečo rozprával, čím by vás odviešť žiadal, odvolajte sa na slová veľkomožného pána podžupana stolice trenčianskej.

Za pravdivosť slov týchto ešte ráz kladem vám moju česť a svedomie.

Kto by teda proti spolkom spomenutým bojoval, bojovať bude proti úmyslu pána podžupana.

Meno a čestná osobnosť p. podžupana bude imponovať aj takým pánom a nepánom, ktorí svoje vlastenectvo len v „úľhenuvaniu“ zakladajú.

Už v 4-tom čísle sme spomenuli, že spolky tie, s ktorými biednemu ľudu pomôcť žiadame, sú obrana ľudu proti pustošiacemu kapitálu.

Aj to sme povedali, že takáto obrana v núdzách zákona zriadená je uprávnená.

Včul sa pítajme: či je možná?

Je možná.

Na tom stanovisku stojac, že my majetok boháčov nenapádame, a že spolky pomáhajúce len podľa stanov, ktoré vláde predložené budú, zriadené byť musia, aj to povedať môžeme, že v ľudu samom veľká moc, silná vláda spočíva.

Niektorí by tieto slová naše vysmial a povedal: ako by ten ubiedený, chudobný, do roztrhanej halienky zaobalený ľud nejakú silu, moc o sebe mať môhol?

A predsa má, rozumie sa nie jednotliví ľudia ubiedení, ale všetek ľud spolu do jednej reči, do jedného veľkého spolku spojený.

Keď na tvojom biednom koničku po zlých cestách v bitčianskom služnovskom okrese pár sto šindelov vezieš, a voz tvôj do prepasti blata sa zahrúži, a ty nie si v stave s prepastí sa vymôcť, prídu ti tvoji kamerádi na pomoc a tak sa z blata vyslobodíš.

Prečo, lebo k tebe aj druhí ľudia sa pridružili.

Tak bude aj so spolkami.

Čo jeden nemôže, budú môcť 50, 100, 300 ľudí do kopy.

Keď vezmeš jeden prútik brezový, s tým nemôžeš ani len tvoju biednú chalupu vymiešť; zviaž 30 takých prútkov do kopy, nielen tvoju chatrč dobre vymetieš ale ešte aj veľkú izbu krčmovú, do ktorej aj 40—50 ľudí sa vmestí.

Jestli v jednej obci na našich biedných Horniakoch 30 rodín býva, o títo každotýždne niektorých pár krajciarov složia, už na konci jedného roku budú mať malučký kapitál.

Nech sa s touto obcou 10—12 obcí spojí, a aj tieto nech každý týžden niekoľko krajciarov do spolkovkej pokladnice složia, už bude väčší kapitál.

Na príklad: nech je 300 členov do takéhoto spolku zapísaných, a nech každý člen každú nedeľu za jeden rok len 10 kr. zaplatí, po jednom roku bude kapitál: 1560 zl. Nech sa týchto 300 ľudí zaviazne na 5 rokov platiť každú nedeľu 10 kr., po 5 rokoch budú mať: 7800 zl. kapitálu.

Z tohoto vidíš, že jedon alebo desať ľudí veľmi málo sú v stave urobiť, keď sú chudobní, ale 300 ľudí za 5 rokov veľmi mnoho môže.

Uvediem vám príklad z vlastnej vašej, bár aj veľmi smutnej skusenosti.

Sú krčmári, ktorí platia štátu za regal, krčmu ročitých 1200 zl., 2500 zl., 3000 zl., 4000 zl. a ešte aj viac podľa počtu občanov.

Myslíte, že peniaze tieto žid so svojho vlastného platí? Tú daň štátu patriacu platíte vy. A myslíte, že je už na tom dost? A krčmár myslíte, že len so samého vlastenectva, zadarmo inkassuje peniaze a ich odevzdá štátu? Aj on pri tom chce žiť, a ako žiť!! veľkého pána hrať, deti do škôl posielat, Rebecky a Sálíky dobre vydať, s peniazom vždy vládnuť.

Nuž a kto platí to všetko? Vy. Vy tak nosíte do krčmy peniaze, ako včely mäd do úlu.

Zato, že on špiritus so suda do flašky preleje, trochu alebo až mnoho vody namieša, a aby ti pálene hrtan škrábal, ešte aj niečo jedovatého pridá (lulok, močku, starý plesnivý tabak,) zato všetko vy ho veľmi dobre platíte.

A keď do toho pálená trochu cviklovej vody naleje a na červeno ho zafarbí, už o 2 kr. je drahšie.

Keď opustíte krčmu, a tie peniaze, ktoré židovi skladáte, do kassy vašeho spolku složíte, žid zchudne a vy peniaze vždy budete mať a pritom aj kedy-tedy aj kúsok masa môžete zesť a aj pohár piva, vína alebo aj čistého pálená vypiť.

Neni tu drahý ľudu môj! o tom reč, aby si nikdy nič špiritusového do úst nepustil, ale o tom, že mnoho, skoro všetko len na pálenku daš a potom si biedny jak telesne tak duševne.

Keď ty máš každý deň výrobok, štyri rázi cez deň si zapíšeš pálenky za 3 kr.; denne to urobí 12 kr., za jeden týžden 84 kr., za jeden rok 42 zl. aj 64 kr.

Pravda sa ti to mnoho zdá? a predsa toľko stroviš ročite na hnusný jed, ktorý, zabíja priam tak dušu ako aj telo.

Iný stroví na pálené denne 6 kr., za týžden 42 kr., za jeden rok 21 zl. aj 32 kr.

Spáchal by ten prvý krívdnu nad svojím hrtanom, jestli by z tých každý týžden v krčme strovených 82 krajciarov 10 kr., a ten druhý z tých každý týžden v krčme strovených 42 krajciarov tiež 10 kr. sebe utrhol a do kassy spolkovkej zložil?

Myslím že nie.

A tak čo by sa stalo? na konci roku má z gazdované 5 zl. 20 kr., na konci päť rokov 26 zl.; a pritom má právo na pôžičku zo spolkovkej kassy.

Uznáš teda, že v tebe, ľudu môj! je sila moc?

Len dovoliť musíš, aby ti, ktorí o teba sa starajú, dobrú radu ti dávajú, teba pre chudobu tvoju lutujú, ale ti aj pomôcť žiadajú, tú tvoju moc, silu v úzde držali, na dobre obracali.

Uznám, srdečne uznám, že niekedy ani tých desať krajciarkov nemáš, aby si ich do pokladnice spolku zložil.

Nuž tedy ti pomôže niekto a požiča.

A do krčmy piť len vtedy chodíš, keď máš peniaze vo vačku? Neideš tam mnoho ráz piť len na kriedu, ktorá potom aj duplovanie píše?

Keď sa nehaňbiš dlžným byť Levkovi alebo Mojžišovi za pálené, nehaňbi sa požičať si aj od Jozefa lebo Štefana. Veď tu na dobrý úmysel požičaš; tu požičané peniaze nezmárniš, lež si gazduješ, seba samého brániš proti biede stálej, alebo proti potrebe, ktorá zo všeliakých príčin a ohľadov ta mnoho ráz napadne.

Uprimná stála vôľa, výtrvanlivosť, dôvera v seba samom a spojenie sa s mnohými do jedného spolku možnosť ti poskytujú, aby si si pomôhol.

Vidme včul výhody, ktoré z takých spolkov pre všetkých členov vyplývajú.

Naši malí gazdovia a chudobní robotníci utisknutí sú mnohokrát nie na veľké peniaze, s ktorými by majetky

kupovať zamýšľali; lež utisknutí sú na menšie pôžičky : 5, 10, 20, 50 zl.

Mnohokrát žiadajú od neho daň, keď groša nemá; obilie, alebo inší článok, ktorý by predať môhol, žiadnej ceny nemá; mrzí ho obilie alebo inšie za lacné peniaze zmárniť; niekedy dá Boh dobrotivý lepšiu úrodu; môhol by na krme, ktorá mu zvyšuje, nejaké teliatko vychovať, alebo so zbytočnými zemiakmi prasiatko vykrmiť, a tak zbytočnú úrodu speňažiť; tu by si s 10—30 zl. dobre pomôhol.

Mnohokrát poskytuje sa mu výrobek značný, jestli by s pár zlatými vládnul.

Upadne niektorý úd rodiny do choroby, ktorý by s pár zlatými môhol byť vytrhnutý.

Padne do škody, ktorú Boh na neho dopustil; škoda tá, úpadok ku príkladu lichvy pretrhne tak rečeno ďalšie užitočné sprevádzanie gazdovstva, atď.

Mnoho je takých pádov v živote, že by si chudobný človek alebo remeselník s malými peniazmi 5—10 zlatými veľmi pomôhol.

Keď malý gazda potrebuje týchto pár zlatých, ide do mesta do sporiteľne, tam musí platiť 8% od sta; od päťdesiat zlatých 4 zl. ročite; pretože musí mať aj kaventa, alebo aj dvoch, pôžičku berúci stroví aj 2—3 zl. a tak s požičaných 50 zl. nesie domov po stiahnutom popredku interesi 42—43 zl.

Takýmto spôsobom už kapitál ktorý požičal, značne je umenšený.

Sama tá nepríjemnosť, že musí do mesta ísť, čas darmo mrhať, kaventov hľadať, prosiť, je spojená aj s výdavkami.

Pri zriadených spolkoch tomuto všetkému je možno vyhnúť. Pôžičku berúci ide do spolku, ktorý v jeho obci je zriadený, zavolá jedného kaventa, s ktorým, pretože v obci patričnej býva, žiadne útraty nemá; predloží smenku, dostane ku príkladu 50 zl., z tohoto mu zľahne 2 zl. ročitého interesi, alebo len 1 zl., jestli peniaze na 1/2 roka berie, a celá manipulácia je prevedená.

Môže byť niečo jednoduchejšieho, pre chudobného človeka prospešnejšieho, jak zriadiť sa majúce spolky pomáhajúce?

Len slepý, alebo blízneho svojho za otroka držiaci sebec môže byť nepriateľom spolkov týchto spasonosných.

L'ud náš je dobrý, ale v sebe málo dúverujúci; myslí, že on len k tomu je, aby všelijakým parazitom za korisť slúžil, preto aj ťažko mu ide vstať už ráz zo svojej netečnosti. Potrebné je teda ľudu predložiť výhody, ktoré spolky pomáhajúce mu dávajú.

Výhody tieto tak sú zjavné, tak sú do očí padajúce, že keď ľudu kroz jeho priateľov predložené budú, aj tento ľahko sa dá presvedčiť.

K tomuto za najlepších vodcov uznávám farárov, kaplánov, učiteľov, ktorí aj tak s ľuďom často obcujúc, potreby a slabosti jeho najlepšie poznajúc, najpovolanejšie sú všemožným spôsobom účinkovať, aby ľud spolky tvoril a tak si pomáhal. *Üregly.*

(Pokračovanie nasleduje.)

Hore sa!

*Prápor náš už rozvinutý!
Krešťane čuj, hore sa!*

*Nech sa trasie faleš pred ním,
K činom smelým včul sober sa!*

*K víťazstvu nás ku skvelému
Spravodlivý vedie náš boj,
Nedajme sa, spolu držme,
Sta včeličiek svorný ten roj!*

*Mnoho vodcov a zástupcov
Krešťanstvo ver počítuje,
Lež či každý verne za nás
Kde potrebné aj bojuje?!*

*Presvedčme sa, čo rozmyšľa,
A keď faleš pri ňom zvieme,
Slovu jeho nedajme sluch,
Ani nikdy mu neverme!*

*Verným vodcom našim bude,
Tu hľa bratre, tento „Krešťan!“
Preč s iným včul podvodníkom,
„Krešťana“ drž, k činu sa zaň!*

*Veriť my len „Krešťanovi“
Až do smrti veru chceme,
Čistú pravdu len od neho,
Od druhého nevezmeme.*

*Neslúchajme tých, čo klamú,
Jejich slovu ver neverme!
Lebo Uhor pravdu ľubi,
„Krešťana“ si teda berme!*

*Za vlast svoju s oddanosťou
On bude žiť, keď treba, mŕť;
Požiadavkám viery svojej
Hotov' bude vždy vyhoveť. Hore sa!*

Valaštan.

Zutekalé dedictvo.

Prisľúbil som pánu Vladimírovi Podbielskému, s ktorým som sa na jednom spoločnom výlete boľ oboznal, že ho navštívim na podbielskom statku. Poldruha roka bolo treba, pokým som môj slúb môhol vypiniť. Veľmi ďaleko bola tá dedina, kde on býval. V lete sparná horúčosť, v zime zlá cesta, a sňah odstraší cestovateľa; v jaseňi orajú, sejú, v jar kopú, kosia: človek nikdy nezná, kedy není nepriležitým pohostinskému, a kedy není nepriležitým i sebe samému návšteva.

Raz potom predsa som sa odhodlal na tú drgajúcu cestu. Myslel som si, prekvapím ho. Či je rád, a či nie, to je jeho vec. I tak viacej nebudem uňho. Lebo len nech sa vrátim naspák živý, neverím, že by mi i po druhý krát prišla chuť na túto bezbožnú cestu.

Tá dedina leží v hlbokoj doline. Ale nie na takom mieste že by človek z kraja toho koryta môhol pozrieť aspoň do jednej ulice. Trikrát sa zníži a zas zvýši bok vrchu, až na raz len vykukne z čistiny prvý dom. Myslel by si človek, že voz zas ide hore, kdežto porád len dolu sa hegá.

V predošlú noc bol veľký leják na onom okolí. U slivkovského notára som bol na noc. Okolo jednej hodiny hrozný hromot zatriasol oknami. Večer mnoho vyprávali o zbojníkoch, ktorí v húfe nekdy po nocách nazrú z lesov.

Na dobrom mieste hľadáte, myslel som si smelo (neni veľká údatnosť smelo smýšľať), u mňa sotva najdete toľko, za čo by ste si dali čižmy podbiť.

Lež hrmot len ďalej trval.

Už toto sotva budú zbojníci, lebo posavád už by boli dávno prelomili ošarpanú drevenú bránu. Za tak slušných predsa som nepokládal tých zbojníkov, aby potiaľ kloпали, pokým pekne po dobrodoky otvoría dvere.

Očúval som. Ver toto není ľudský krik. I to veľké svetlo není leskom olejového knôta, ponevác ani lampy není na dedine. Nebo hrmí, leják hučí. Očuf jeho šuchot na parohoch stromov, člapkanie vo vodovodných jarkoch.

Ďakujem ponížene. No krásnu cestu budeme mať zajtra,

I dodal nám ten dážd statočne. Také jarky vymyl na prostred tej hlinatej cesty, že keď kone zapadli do prietrže, hrivami môhli vonkoncom zametať brehy. Na konci prietruhu sa rozprestierala zas múlova miáka. Sotva môhli kone cez ňu prebrnúť, plaskaly, tlaskaly im nohy, ako keďby sa v múčnom ceste byly miesily.

Trikrát zavázol voz v prietruhoch. Len tak plecami sme zdvihli s kočišom. Tak sa potom stalo, že čo pešký za jednu hodinu pochodí sedliak od Slivkova do Podbielska, my sme na to práve štyri hodiny potrebovali. Načo k poteche povedal mi kočiš: i dlhšia je sedliacka čižma nežli koňské kopyto.

Ale konečne ta sme prišli, štvrt hodinu pred poludňajším zvonením. Na tamtom konci dediny stálo to nízke panské bydló, pokryté so šindolom, v povoláva-jucej skromnosti.

Voz som nechál v podsieni hostinca a moje cestovné šaty skrze špinavú hostinskú, nakoľko to od jej možnosti vystalo, do poriadku donesúc, pohol som sa peškom ku »kaštielu«.

Umyté nebo v utešenej belasej barve sa skvelo, prachu sparného horka zbavené stromy veselo klonily listie v sušiacom vetre.

Pred kaštielom rozprestieral sa pasienok pre husy, za ním šla hradzká, ktorá viedla na úzky chotár. Chudobné to okolie veľmi, každému gazdovi dostáva sa len taká čiastka, že bez dovolenia suseda ani sa obrátiť nemôže s pluhom.

Z kaštiela chvatom bežiac rútila sa čeliadka na pole.

Kí parom ženie týchto? Či sa im krv sadla od veľkého zahálenia a na povzbudenie chuti po jiedle behajú tak šialene pred polievkou?

Zakričal som na nich, ale ani jedon nepostál.

Vošol som do panského domu. Na trnáci nikto ma nezastavil. Kuchíňu prezradily otvorené dvere a príjemná, korianková vôňa, i najsamprv tedy ta som išol.

Kuchárka opatrovala ohniško a vzdýchave obracala ražeň, na ktorom dve slaninou špikované jarabice potily sa masným potom od škvariacej horúčosti.

— Všetko mi spáli sa Všetko mi prismundne; vzdýchalo si úbohé dievča.

— Či není doma pán Podbielsky? — pýtal som sa.

— Och beda! — vzdychlo si dievča.

— Nuž čo že je?

— Ztratila sa . . . hľadajú hu . . . celý dom zutekal.

— Koho, čo!

— Utiékla. Flóra.

— Kedy?

— V noci.

— Len sama.

— Čo ja viem.

— Či ju sviedli?

— Netreba ju bolo veľmi vábiť.

— Hm, hm.

— Mala už vek . . .

— Mladá krv. L'ahkomyseľnosť. To sa už tak

stáva.

— Nestrážili dost prísno nad ňou.

— Horký že nie. Radnej to je chyba, že ju až priveľmi držali na povraze. Ja som to vždy hovorila, že viacej povetria, slobody treba takémuto šteňafu. . .

(Eh, ale s malou úctou hovoríš o slečne!)

— Keď žila úbohá pani urodzená, tá by bola vedela s ňou zachádzať; — pokračovala kuchárka.

(Pravdaže. Ani nerozumie sa mužský do výchovy. Nemá v sebe materinskej útlosti a taktu.)

— Ale pán ju mazní, kazí. Všetko jej povoľuje.

— To je veľká galiba. Tak potom sa nedivím, že sa zkazila.

— Není tá pokazená, je zdravá, viacej je nežli ja.

— Mravy jej som rozumel.

— Veru je mravná hrozne. Ani z kuchyne som ju vyhnať nemôhla, vždy mi bola pod nohami.

— Vyhnať! — myslel som si, zhroziac sa.

Zdá sa, toto dievča je tu vlastne paňou, odkedy žena gazdy, ako som to z jej reči porozumel, na večno sa odobrala z dediny. A vtedy však nesloboda hostovi ju rozhnevať proti sebe. Náhle by ma vyhľadela z domu. Ja som ale ani najmenej chuti nemal o hlade zunavený naspák sa obrátiť po tej krkolomnej ceste.

— Nech sa líbi vojsť! — rieklo dievča surovým hlasom, ktorý ani najmenej nebolo možno vykládať za povzbudný. Z kuchyne išly dvere do jedárne. Na prostriedku stál jedon veľký dubový stól, jaké ešte naši predkovia obyčajne mali. Voskom a natačkou ho obyčajne treli na lesklo. Skvel sa i ako zrkadlo jazera.

Stará kašňa sa opierala o sieňu. Nádooby krásne byly v rade. Na jej boku, hned som zbadal, čakala gazdu pálenka pred polievkou.

Nebolo nikoho, kto by ma bol ponúkal, tedy sám som sa núkal. Hlad ma trápil i žízeň; od rana ani iného som nejedol, ako že som na voze hore dolu skákal, viacej som tisknúť voz, než koľko kone tahaly: musel som sa občerstviť po tej veľkej práci.

Slivovica je chutná, višňová pálenka ale výborná. Ostal som pri tej poslednej. Vynašol som i chlieb v jednej priehrane; chutnám si, keď i nie z inej príčiny, teda z kratochvíle, potiaľ, pokým sa nepodarí vynajst slečnu Flóru. A jestliže sa niekde tuto schovala, a dobre sa smeje rozpustile nad rozbehnutou čeliadkou, ktorá všetko povyvracia pre ňu.

A jaká môže byť?

Pán Podbielsky ju nespomenul. Nuž ale ani príležitosti na to nemal, aby rodinné pomery predo mnou preberal.

Že je mladá, to som vyrozumel z reči kuchárkinej, ktorá ju grobiánsky šteňafom nazývala. Jestliže je i pekná Pravdepodobne taká musí byť, ponevác by ju tak nechránil Podbielsky. Ale či zavdala i príčinu

na takúto prísnu stráž? Započal som v sebe brániť tú malú. Zavretú ju držali, vrelá krv zunovala otroctvo, túžila po slobodnom povetrí. Nemala inej príčiny, jedine túto. Veľmi dobre urobila. Nech sa naučí ten starý osobné práva ctíť. Jaké je to barbarstvo, zavretie povetria od jedného dieťaťského dievčata?

I neznáma počala sa mi lúbiť. Vo zatvrdlivom odhodlaní v rýchlom účinku je sila, charakter. Takúto ženu by som ja potreboval. Snáď som ani darmo neprišiel na Podbielsko . . . ; Stal som si pred zrkadlo. Moje vlasy, fúzy, brada sú rozčuchrané, moja kytajka není v poriadku Rýchlo, rýchlo v každom okamžení môžu naspák prísť.

Kuchárku som sa pýtal, či by som nemôhol dostať umyvadla a všetko, čo sa k tomu potrebuje?

Dudravé dievča včul malo viacej starosti na frifotavé hrnce nežli na hosta. Ani sa o mňa neozrela.

Nič to. I sám som našol. Naťapil som i na spaľňu, ktorá je spolu i prijateľnou izbou. Bolo tam všetko, len práve vody nebolo. Všetko jedno, či sa hnevá kuchárka, alebo nie, prečo som jej prišiel na krky, poprosím ju o jednu medenicu vody. Ako chytím do ruky medenicu, chcejúc výst do kuchyne — veľký krik, hvizd povstal na dvore.

— Tu je, tu je! vykrikujú všade.

Do paroma! prihára mi. Ešte som ani hotový není a takto-li sa mám predstaviť? Niekoľkoraz som si pohladil vlasy s kefkou, a niekoľkoraz som si potrhnuť na kytajke dvere sa otvorily a vkročil hospodár, zadychčaný ustatý.

— Vítajte u nás . . . pozdravil ma fufnave. Očul som . . . ale som bol vo veľkej galibe, — lež je už tu . . .

— Hovorili mi.

Pán Podbielsky sa vyfúkal, sadol si na jednu stoličku, utrel si zapotené čelo, aby som porozumel vážnosť jeho položenia, za dobre držal obznámiť ma s dejepisom tejto behačky od prvého počiatku.

Môj priateľ Štefan Šimkovič nechal mi ju v testamente. Ani sa mi nesnívalo, aké bremeno vezmem si s ňou na krky. Ale učiním to vďačne; ako že by do čerta nie, keď sto honov zeme môžem užívať za jej opateru. Pokým bude u mňa zdravá, neporušená, dotiaľ ja užívam dôchodek majatku; jaknáhle by sa ztratila, bude po dôchodku. Včul sa už dá rozumieť.

— Rozumiem. Ako by som nerozumel. Preto ju zavierate pred ľuďmi. Ako lakomým, zlomyšľným sú vstave peniaze učiniť i toho najlepšieho človeka. Ten Podbielsky zdal sa byť tak hodným, tak dobrým človekom. — A tých sto honov zeme akú pekelnú dušu z neho utvorilo. Tu veru darmo by som hľadal. Nedá ju ani mne, ani inému. Darmo som sa hladkal.

I hneď som si išol do vlasov všetkými piatimi prstami.

Už som o tom rozmýšľal, či by netreba bolo ho oznámiť syrotskej stolici? . . . Ohavná síce to nevďačnosť za srdečné prijatie ale ľudomilná povinnosť A sto honov zeme! A jestli že ja nepovďačne nekomu dobre urobím, jednému na povraze držanému krásnemu dievčatu; ono dozaista bude povďačne naproti svojmu osloboditeľovi.

— Či ju nepozreť? Pýtal sa ma hospodár. Zavrel som ju.

(Nemilosrdný!)

— Od týchto čias budem na ňu lepšie dávať pozor. Viacej neutečie. Dal som ju pod zámku. Jedine so mnou môže ísť na prechádzku.

(Starý pohan!)

— Uvidíte jak je krásna.

(Ešte šparchá vo mne čerta.)

— Utešené zviera.

(Zviera! Tito veru krásnymi názvami dotýkajú sa človeka, uprchnem, jak náhle poobedujeme.)

— A osmelíte sa mi ju ukázať? Pýtal som sa váhava.

— Prečo nie? Odpovedal on. Obozretne otvorím dvere na chlieve.

— Tedy ste ju zavrel do chlieva! Zhrozil som sa.

— Kdeže inde by som ju zavrel?

(Odpíšem to nie len sirotskej stolici, ale i novim som si v sebe povedal).

Otvoril dvere na chlieve.

— Tam je ni. Či není krásny dobytok.

— Zazrel som ju.

Tam ležala na slame — jedna strakavá vižla.

Ochromenie obchádzalo môj jazyk.

Zajakovo som sa pýtal.

— Či toto . . . je tedy . . . tá Flóra?

A veľmi som si utieral čelo kabátovým rukávom.

— To je vižla môjho nebohého priateľa pokračoval Podbielsky dejepis. Bláznivý človek bol ten starý. Nikoho nefúbil, len svoju vižlu a mňa. Ale ja som uňho nasledoval len v druhom rade. Vižle zanechal tých sto honov zemy, mne len ích dôchodek. Jestli že nad ňou tak budem bedliť, že dlhý čas bude žiť zdravá tá dedička, i ja dlhé časy budem užívať osoch tej zeme. Ale keď sa ztratí, alebo na veky sa rozlúči s týmto svetom, vtedy tá zem bude patriť dombovskému chudobnému domu. Včul si už môžete myslieť, prečo tak chránim tohoto psa.

Podbielsky zasekol dvere, zamknul na zámku, aby sa nikto nemôhol dostať k tomu otrockému zvieraťu. Ešte i potom len jednou malou dierou mu dávali.

Pri obede darmo som čakal na tie dve jarabice.

Kuchárka sa hnevala, kliala v kuchyni. Snáď veru pečienka zhorela vo veľkom zmätku. Prinútená bola ju dať Flóre. Čo podľa práva jej aj prislúchá, ponač ona najviacej donáša do domu. *Krivánsky.*

CHÝRNIK

— **Arciknieža Karol Ludvik** ostane so svojou rodinou v Malých Topolčiankach do decembra. 4. t. m. poprvý raz slávil svoje meniny v Topolčianskom kaštieli.

— **Štátni učitelia hladovali.** V Hódmezővásárhelyi, ako „E—s“ píše, prevzal štát školu od mesta a učitelia naradovali sa, že sú už v štátnej službe, ale nemali čo jesť, ponač ím štát za dva mesiace zabudol platiť. Hladujúcim učiteľom potom mesto pomohlo.

— **Prirážky na tisícročnú slávnosť (millenium).** Roku 1896. krajinská výstava bude v Budapešti, na tisícročnú pamiatku príchodu Uhrov do vlasti našej. Na túto slávnosť teraz stolice prirážky vyhadzujú a to je najkrajšie, že bohaté stolice, — ako jás-kuman-solnocká —, neprijaly takéto nové prirážky; chudobné ale stolice, ako na pr. oravská, vyhadzujú 5% prirážky na spomenutú slávnosť krajinskú. Hovorí sa, že jestli obyvatelia oravskí budú *hladovať*, stolica oravská pošle ích vraj — na výstavu.

— **Že uzavretia kat. shromaždenia** Prešporského natrafily na ozvenu v srdciach mnohých, toho

dôkazom je aj nasledujúci pohyb, v mestečku Holíč utvoril sa 14-ho m. m. katolícky kruh. Akoby najvrednejšej túžbe ľudu hovel tak s veľkou radosťou očuli naši kat. občania to zamýšľanie vysokováženého pána Vincenta Vaczulíka, pravotára miestneho, žeby sa mal založiť takýto spolok. Neohrožene, trebárs aj popred citi, že mnohých nepriaznivcov proti nemu povstane, zaujal sa za vec spravodlivú a na jeho jedno slovo shromaždilo sa nás prez sto. Keď nám objasnil cieľ ako aj smer, v ktorom kruh mal by účinkovať, na jeho oslovenie, či chceme medzi nami takýto kat. kruh, akoby na komando zo všetkých hrdiel ozvalo sa hlučne „chceme“; na čo miestny pán kaplán Lad. Rehák v jadrnej reči poukázal na potrebu spolčenia, zvláštne ale na to, že v socialnom ohľade jedine na základe kresťanstva sme v stave ku prajnejším pomerom prísť. Prijaté stanovky vysokému ministerstvu ku potvrdeniu predostrel poverený pán pravotár ako sa postaral o uskutočnenie tej idey, tak sa postará aj o potvrdenie, čo aby čím skôr prišlo, prajeme si vrúčne.

Syr predávajú v matrikách. Ako „M. A.“ píše, v mestách Segsárde a Zombore najšly sa také sklepy, v ktorých syr predáva sa v matrikách. Farári totižto povinní sú každoročne na stoličné vrchnosti jeden exemplár všetkých matrik v roku vedených odoslať. Stoličné úrady však nedávajú veľký pozor na tieto matriky, ktoré sa im *zdarma* posielajú. Ako sa dostal syr do matrik v spomenutých mestách, o tom mlčí kronika. Na každý pád čudno to pôjde, keď budúce už nie páni farári, lež dobre platení inšpektori, matrikári štátni budú viesť matriky. Možno, že sa potom ešte viac takých sklepov najde, v ktorých do *drahých matrik* bude pozakrúčané: maslo, lekvár, slanina, syr at.ď.

Kríž na židovskej krčme. V Huste (mar-maroš. stol.) ktorýsi bezočivý žid, kríž vyvesil na svoju krčmu, aby čím viac ľahkoverných sedliakov do krčmy zvábil. Ba čo by urobily takému kresťanskému kupcovi, ktorému by chuť prišla, na svoj sklep rabína s rezníckym nožom vylepiť?

Ruvačka-pračka na súdny deň. Krásny kúsok vyviedli židia na súdny deň, ináč *deň smierenia* rečený, v meste Zombofa. Keď sa v synagoge najtuhšie modlili, odrazu stal sa náramný hurt a krik; predseda židovskej obce, Leopold Pollák špatno si začal nadávať so Šalamúnom Türkom a — ako noviny píše — i za hrdlo sa už chytili a už by sa boli ešte lepšie *pomerili*, keby ich neboli pohoršení spoluveriaci rozkmotrili. To bol krásny deň — *smierenia*.

Nazarení nechcú zbroj chytiť. Jedon rekrút, menom H. Hunsinger nedávno k vojsku bol povoláný, tam ale nič s ním nemohli vykonať, ponevác žiadnym spôsobom zbroj nechcel ani do ruky chytiť, odvolávajú sa na svoje nazarenské náboženstvo, ktoré mu vraj zakazuje so zbraňou zachádzať a ľudí zabíjať. Darmo mu vešali zbroj na krky, museli hlavatého nazarena konečne do vojanského žalára odvieť. Nuž a týmto nazarenom vraj chystá vláda tú náboženskú svobodu. Ktože potom bude z nazarenov bojovať, keď už bude tá náboženská svoboda?

Na smrť ztrápené dieťa. V Torde v biharskej stolici — ako nám odtiaľ píše — Martin Vig takým spôsobom vykonával otcovskú kázeň, že svoje vlastné dieťa priviazal na studňovú žrdku a ho omočil do studne. Takto utrápené dieťa nezadlho umrelo.

Utielol s venom. Iván Gavrilov v Rákáši v temešskej stolici vzal si za ženu dcéru Pery Dulčina, a jaknáhle dostal 1000 zlatých veno, zmizol z obce ešte v deň svatby, tam zanechavše krásnu nevestu.

— **V Liptovskom Sv.-Mikuláši** sa zastrelil Peter Holéczy kožušník, ktorý i v Budapešti, v Krakove a i v iných väčších mestách mal vedľajšie obchody; dvestokrátisíc dlžoby po ňom ostalo.

— **Smrť od ohňa.** Adam Sirkucán a jeho manželka malé ich dievčatko, Žofku zavrúc do izby išli sa zabávať; dieťa s ohňom sa hralo, chytily sa mu šatočky a natoľko sa popálilo, že ačkoľvek susedi vložili sa do izby, oheň zahasili, v fažkých ranách ešte v ten deň skonalo. L'ahkomyselní rodičia prídu pred súd.

— **Dve nevesty.** O prenikavom páde píše nám z Ďuly. V jednej malej blízkej obci sa stalo. S jedným krásnym dievčatom, so Žofkou Juhász sa zasnúbil Michal Gál zámožný to gazda. Chystali sa na svatbu a na veselie podperení družbovia pozvali pol obce. Už i pospolu boli svatobníci, keď zbadali, že nevesty nikde neni, započali ju hľadať a našli ju na povale na jednom tráme vyseť. Zo svatobníkov stali sa smútiaci. Samovraždelnica nechala jedon list, v ktorom oznamuje, že umre; ponevác nemôže byť jeho, oného ale nechce byť. — **Mária Šulc** 21-ročná dievka v Semlaku v aradskej stolici, od mnoho rokov milovala jednoho mladého človeka opravdive a verne. Jedinou jej túžbou bolo, aby môhla byť jeho. Ustavične ho povzbudzovala, aby si nadobudol také polozenie, ktoré by jednej rodine chleba poskytlo. Ten mladík založil si aj budúcnosť s nejakým stavom, ale včul v blate nechal svoju milenku a iné dievča pojal si za ženu. Opustená Maria — tak nám píše — od žiaľu nad týmto zišla z umu a bývalá hrdosť obce — ponevác Maria veľmi krásna a zámožná bola — onehdy obesila sa na hradu. Nešťastné dievča všohecný súcť sprovádzal do hrobu.

— **Tajomný pád** oznamujú z Ligetu obce to v temešskej stolici. Tohoto mesiaca 1-ho Mariu Gošdilu vdovu bývajúcu v Ligete našli zavraždenú v jej vlastnom dome. Vrah ženy, ktoréhožto meno a príslušnosť posavád nemôhli vyšetriť, po spáchanej vražde i sám sa zastrelil. Dve mrtvoly tie otvárali a vyšetrenie zaviedli.

— **Smrť šiestich ľudí** oznamuje jedon telegram z Neapolu: kaštieľ Rafaela Ruggiera markraba v noci sa zrútil a pod seba pochoval markraba, jeho manželku, troje detí a jednoho sluhu.

— **Zanorená loď.** Jedna loď menom Pierino, naložená kameňom — ako nám z Rieky (Fiume) telegrafujú, 4-ho tohoto ráno plávajúc ku prístavu v Rieke dostala dieru a zanorila sa. Dva matrózi, ktorí boli na nej, plávaním sa zachovali.

— **Mrtvoly v anínskej bani.** Posledné mrtvoly z anínskej uhliarskej bane včul prichádzajú na vrch z vyhoreného podkopu. V stredu v noci znova otvorili — ako nám odtiaľ píše, — Anínsky výkop, aby tých tam zavázlých robotníkov mrtvoly vyniesli. Posavád vyniesli dve mrtvoly, ktoré sa už rozpadaf počaly a na toľko očernely, že ich nemôhli poznať. Práca pomaly napreduje, lež úfajú že do budúcej nedele všetky mrtvoly von povynášajú. Pravdepodobne, že ostatné mrtvoly súc ďalej od ohňa nebudú zoškľivené, až do nepoznania.

— **Ponorená uhorská loď.** Podľa chýrov do Triestu prišlých Naksa uhorská loď, ktorá z Nového-Orleansu do Lisabona múku vozila, na brehoch Floridy sa stroskotala a s nákladom spolu ponorila, ale mužstvo sa zachránilo.

— **Vo vlasti zbojníkov,** v Taliánsku, v obci Vilarios do kaštieľa grófký Sogottičky dvacať od hlavy až do päty ozbrojených zbojníkov sa vrátilo. Grófký a dvoch služebníkov zabili a potom z kaštieľa rozličné veci v cene 200,000 lír odniesli.

— **Bojá sa civilného sobáša.** Z Ďuly nám oznamujú, že včul pred adventom mladí občania dostali zvláštnu chuť oženit sa. Posavád štyriat šesť odriekalo až do mojej smrti. Ľud túto zvláštnu ponáhlivosť tak vykladá: »Preto sa mládenci ponáhľajú, aby nemuseli podľa novej módy sa oženit u richtára.«

— **Veľmi silný.** Ján Hašič 33 starý, ženatý ovociar v podnapitom stave chcejúc ukázať svoju silu, ťažkú železnú žrd z voza chcel sňať. Ale pri vysoko cenil svoju silu, lebo ťažká železná žrd naňho padla a zabila ho.

— **V šachte zadusený.** V jednej šachte uhliarskej bane v Brennerbergu pracoval jeden baník menom Juló Glak so svojim 20-ročným synom, kde jedno lešenie stávali. Po dokonanej práci otec vyšol hore, medzitým syn chcel šachtu vyčistiť a preto tam zostal. Keď ale dlhé časy nevychádzal, vrátil sa otec do šachty, a našol svojho syna už mrtvého ležať, kde pravdepodobne sa zadusil. Budapeštianske banické kapitánstvo vyslalo jedného banického komisára na vyšetrovanie tohoto pádu.

— **Olúpené listy.** Z Košíc píšú, peňažité listy nemocných vo vojenskej nemocnici od jedného času riadne olúpili. Ponevác ani na pošte ani v nemocnici nebolo možno najst zločincina, hlavnému poštárskému úradníkovi na um prišlo, že by bolo dobre jednu poznačenú papierovú zlatku vložiť do jedného listu a s týmto na lep chytiť zlodēja. I urobili tak, a zloděj, ktorý nejedného chudobného vojáka poškodil, prišol na lep. Tú poznačenú bankovku našli u jedného podofficiera v nemocnici, ktorého hneď zdrapili. Posavádni výsledok vyšetrovania bez pochyby ukazuje, že hodnú sumku odmanipuloval ten zloděj, ale uškodení sa nepovážili ho oznámiť.

— **Zemetrasenie v Japonsku.** Z Jokohamy sa oznamuje že v Sakate, Jamatage a Akasni japonských krajoch bolo zemetrasenie, ktoré tri tisíc domov následkom silného jedno za druhým nasledujúceho trasenia zrútilo. Posavád dvesto šesťdesiat mrtvých a mnoho poranených vykopali z pod zrúcanin.

— **Peniaze rušiacie ženy.** V Temešvári ako nám odtiaľ píšú, polícia dve ženy chytila, ktoré z olovocinových lížíc dvacathalierniky lialy. Ku liatiu upotrebovaly gipsovú furmu. Jedna z nich, manželka z jedného obsluhujúceho meno Juga, ktorý pre falšovanie peniaží ešte i posavád v žalári sedí.

— **Na kočiša strelil.** Fridrich Fesl staviteľ v Novej Pešti povadil sa so svojim kočišom, s Jozefom Maró. Zvady stala sa bitka a medzitým Fesl zchytil zo steny svoju poľovnícku zbraň a vypálil na svojho sluhu. Výstrel netrafil kočiša, ale služku, Maru Petti pri studni zamesknanú, ktorej na tvári malú ranu spôsobil. Fesla fáhali na otázku pre úmyselnú vraždu a na pol roka odsúdili ho do žalára.

— **Zbojníctvo vo Veršeci.** Ako nám z Veršecu píšú, včera vyrabovali Vásu Milorádoviča, bohatého to mešťana vo Veršeci. Zbojníci vzali mu dve tisícky, desať stoviek, 600 kúskov iných banknôt, 430 strieborných zlatoviek, kopu zlata, ďalej hodinky, draho-kamene, strieborné stolové náradie, — a zmizli.

— **Nešťastlivá poľovačka.** Z Prešporuku nám píšú; v poľovnom okršleku obce Sv. Ján v mošonskej stolici v minulú strediu vydržovaná okresná prvá tohoročná poľovka veľmi nešťastne vypadla, ponevác pri tejže jedon človek padol za obeť. Haidfogel, krčmár to zo Somorinu, ktorý sa tiež medzi poľovníkmi nachádzal, strelil totiž na jedného zajáca, bez toho že bol zbadal, že v onom smere sa jedon pohonič

nachádza. Zajác padol, ale i pohonič, jedon chudobný štrnásťročný mladík, ktorý ten výstrel celý dostal do pľúc a na skutku mŕtvý padol. Proti tomu neopaternému poľovníkovi vyšetrovanie je zavedené.

— **Krvavá voľba.** Po tieto dni bola voľba kňaza v Monori; slovenskí luteráni tejže obce chceli mať za kňaza Jula Zvariniho, lež kandidát uhrov Adalbert Šarkán mal o desať hlasov viacej. Po voľbe ztrhla sa bitka, v ktorej Ján Gál dostal desať ťichov od noža.

— **Zo života beznáboženských mravov.** Stalo sa, že vo Viedni treba bolo zaopatriť jednu nemocnú z civilného manželstva. Nepokrstené deti hraly sa na dvore. Žena, ktorá sa stala beznáboženskou, mala byť zaopatrená. Žid, keď premárnil majetok, utiekol. Keď kňaz vstúpi do izby, nemocná sa zdvihne reknúc: »Veľebný Pane, pomôžte mi, lebo peklo podo mnou horí a nemôžem umrieť!« Tu máte páni Wekerle a Szilágyi, len i na ďalej, zastávajúte to krásne beznáboženstvo! to je mravné!!!

— **Štrejkujúci baníci.** Zo Štiavnice sa nám oznamuje, že tam 300 baníkov dnes zastavilo prácu. Štrejkujúci poslali posolstvo k správcovi bán Hüsselovi, ktorého odpoveď ich trochu utišila. Ale na budúco zas sa chystajú robotu zastaviť, jestli ich požiadavky sa im nevyplnia.

— **Cirkevné náradia,** umelecké výšivky, kostolné a spolkové zástavy, ruchá ku sv. omši, oltárne obrazy a na krížovú cestu ligotavé sviečne, biele šaty, milostné predmety, a modlitebné knižky sú k dostaniu u Szütsa a jeho spoločníka, dvorných to dovážateľov kardinála arcibiskupa a primáša uhorského, ktorých my tu vŕučne odporúčame. Soznamy ceny posielajú sa na žiadosť z darma.

DOPIS.

KOLLAROVICE (trenč. st.)

Vysoko ctený Pán Redaktor!

Okolo nás jedna nebezpečná nemoc vypukla, ktorá sa zvláštne čitateľov nášho „Krešťana“ chytá. Najchýrnejší lekári nevedia nám povedať, čo to môže byť za čertovskú chorobú, ktorá sa našimi veľmi obľúbenými novinkami rozširuje. Nedávno som bol v Bytči na pive a tam som sa dozvedel, že v Bytči ešte vo väčšej miere zúri tá istá nebezpečná nemoc na tolko, že čitateľa „Krešťana“ jaknáhle s počty dostanú nové číslo týchto našich noviniek, už dostanú *srdcoklopanie a iskrenie v očiach*, až kým celé číslo neprečítajú. Potom zas, keď celá Bytča „Krešťana“ prečítala, že vraj pán služný tiež upadne vždy do akejsi pluhavej choroby: že sa mu začne hlava krútiť, fúzy triasť, ruky krčič, kolená trepotáť, slovom celý chlap, že je fuč. Takéto isté výjavy nebezpečné, že sa aj na našich židov ukazujú, akonahle „Krešťana“ spatia. Pán služný behá, lieta od doktora k doktorovi a rady mu nikto nevie dať, ako by túto *nebezpečnú* chorobu „Krešťanom“ rozširovanú

zamedziť môhol. Počúvame, že pánu služnému do rozumu prišlo „Kreštana“ zapakovať a do Trenčína k pánu fíšpánovi zaslať. Či na našom dobručkom pánovi fíšpánovi tiež taká strašná nemoc vypukla, ako na bytčanskom p. služnom, to sme ešte nemali šťastie očuť. Niektorí zlí ľudia vravia, že tam v Trenčíne viac majú rozumu, ako v Bytči; no dal by Pán Boh, aby sa naším pánom nič nestalo zlého; my už len akosi privykneme na tú zľú nemoc, ale naši páni nemajú také otvrdnuté žily ako my, a preto sa ich každá pletka skôrej chytí.

Na poštách musel tiež niekto dáku ošklivú nemoc dostať od „Kreštana“, lebo ako sa zdá, na niektorých poštách vyhadzujú nám von naše novinky, ako dáku prašivú ovcu z košiara. Ponosujú sa okolo nás na vše strany, že „Kreštana“ nemôžu s pošty dostať. Musíme našim pánom poštarom zaopatriť toho nového lieku z tej koňskej krve, aby sa dali zaštepíť proti nákazlivému nášmu „Kreštanovi.“ V Dlhompoli už takýto liek majú, a výborne účinkuje už na pošte. Radno jest teda aj inde započat štepenie na poštaroch. Poľovky u nás biedno vypadly; zajacov, sŕn málo a prepelice sú chudé. Pán služný, že poľovať bude na „Kreštana“, a preto na ukážku že už poslal jedon exemplár „Kreštana“ do Budapešti pánu ministrovi, či vraj môže strieľať na túto novú *divočinu*. Pomáhať bude poľovať i náš milovaný pán ablegát Urbanovský, lebo p. služný tiež pomáhal pánu ablegátovi, keď sa na oknách p. ablegáta nedávno ladovec — *ako skaly* — bol ukiazal. Tuná sa všetcia čudujeme, že pán ablegát, ktorý za 30 rokov tichučko *čušal* na sneme, od razu chuť dostal do poľovačky. Zlé jaziky vravia, že pán služný bude držať flintu, bo sa pánu ablegátovi *velmi trasú* — ruky. Aby len tá flinta potom do čerta nevypálila nazad: veru by bola večitá škoda nášho *tichučkého* pána ablegáta.

Zajáčik.

Bolešov (trenč. stol.)

Ponáhľam sa i ja pár slov preriecť v našom oblúbenom „Kreštanovi.“ Ponáhľam sa musím čím rýchlejš, lebo keď by som vec odkládal, Boh vie, či by riadky moje svetlo Božie uzrely, ponevác u nás ten chýr ide hen od Illavy, že náš „Kreštan“ nebude dlho na svete, lebo že mu idú veľkí páni ústa zapchať. No my to tu okolo Pruského neveríme: lebo bárs naši veľkí páni stoliční dosť mastných špuntov majú, ktorými majú ústa zapchaté, predsa takého špunta ešte hádam nenajšli, ani nenajdu, aby nášmu smelému „Kreštanovi“ ústa mohli zapchať. Náš pán ablegát Jurko Kubinyi, bárs je *luterán silný*, predsa si oblúbil „Kreštana“; len že je

kedy-tedy veľký grobian tento náš „Kreštan“, a preto Jurko Kubinyi, ako fajnový pán, nechce naň predplatiť, ale si ho vždy *požičá* od prusčanského p. farára a potom sa zamkne v Bohuničách do izby zakúrenej, a tak ho číta v pokoji pri dobrej cigarky. Jurko náš, trebárs má srdco veľké a žľe malú, veľmi sa bol napaprčil, keď čítal, že p. Urbanovskému ablegátovi v Bytči okná vybili nevďační voličia. Jurko náš porad si dal spraviť špaletne na oknách, aby mu tiež taký *príval* okná aspoň vnútorné neroztrieskal. Dal si spraviť i najnovšej módy kachle; že sa bude pri nich zohrievať, jestli by voličia okrem púchovsko-illavského *velmi ochladli*. V Zubáku založil prozvetelný p. ablegát náš fabriku na papučy. Tu sa budú dorábať papučy kapitálne pre notárov a pre kortešov, aby i v snahe mohli za p. Kubinyiho dobre kortešovať. Toť, keď som bol na hody v Illave, u Šimpla mi vyprávali, že p. Kubinyi veľmi mnoho baranov zakúpil; že vraj *bundy* dá robiť pre voličov svojich, aby im srdca neochladly oproti p. ablegátovi. My sme s p. Kubinyim *spokojní* až veľmi, lebo na diete pekne vie vyprávať — za *baróna Poppera*. *Len raz* teda otvoril ústa náš Jurko, už všetcia ablegáti ako bleskom omráčení zostali, lebo Jurko veľmi pekne vypráva po uhorský, tak že ho nerozeznáš ani od debrecinčana. Náš Jurko zašmajchlovať sa chce katolíckemu okresu svojmu, chce zostať katolíkom; preto chodí na katekizmus p. farárovi do Pruského a keď bol pán biskup na birmovke, všade chodil za p. biskupom, aby sa naňho p. biskup nehneval preto, keď p. Kubinyi na trenčianskej birmovke skoro 300 fláš šampanského vína pánu biskupovi zaplatil; na tolko dychtil Jurko za pánom biskupom, že na koči p. biskupa až okno prerazil a potom p. biskupovi ruku boskal. Ináč p. Kupinyi je čerstvý chlapík, kúpil si na jarmaku v Illave novú palicu, a že každého, kto proti nemu voličov búrif bude, dobre namastí. Jestli by vraj Jurko Kubinyi pri voľbe prepadol, že sa bude hlásiť za hlásnika; lebo v Budapešti na ulici, keď páni biskupi išli z vyššej snemovne preukázal že má znamenité hrdlo; keď by ho hlásnictvo nedošlo, že bude bárs aj inšpektorom — nad novými matrikami *Povážny.*

Vojna vo východnej Asii.

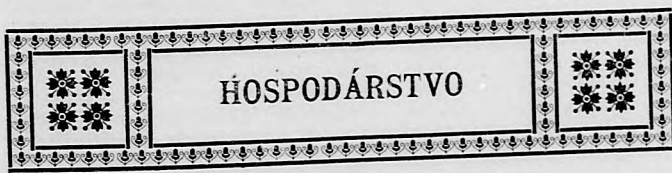
Japončania, ponevác ich prednie stráže už 24-ho oktobra prešli cez riekú Ya-lu, na druhý deň v noci i hlavné vojsko previedli na pravý bok. Podplukovník Sato pohol sa s jedným oddelením na špehovskú a pri Fu-šangu natapil na čínsky zástup medzi silnými hradbami stojáci, ktorý hneď napadol. Od desiatej hodiny ráno až do desiatej hodiny večer trvala bitka. Činčania zatvrdlivo sa bránili, konečne boli z hradieb

vytlčení, ostatní zútekali. Podľa vyprávania chytených čínských dôstojníkov 18 stotín bránilo tie hrady. Ztrata japončanov bola 5 poranených a mrtvých officierov a 90 obyčajných ľudí. — Hlavný veliteľ japonský gróf Jamataga chystá sa na rozhodujúcu bitku. Má ten plán, že na 3-ho novembra, na deň narodenia japonského cisára zaujme Mukden a dá ho do daru cisárovi. Cisár mu ale to zakázal, aby šetril vojsko.

Vojna vo východnej Asii prichádza k rozhodnutiu. Telegramy oznamujú, že prvé japonské vojsko zaujalo Fen-Huan-Ceng, v Mandžúrsku druhé vojsko ale a Iodstvo vydobily Port-Artúr, pri vchode do pečilského zálivu. K týmto dvom bitkám musíme vysvetlenie napísať.

Koreánska vojna sa tak započala, že zo severu chinčania, z juhu ale japončania vpadli do Korei; na severe čínske vojsko obľahlo mesto Pjōng-Jang, ale už 17-ho septembra japonský vodca Jamatoga chinčanov zbil natoľko, že celé to čínske vojsko sa rozprchlo. — Čína však necítila sa ešte byť premoženou a sossbierala druhé vojsko a za riekou Ya-lu, ktorá tvorí chotár medzi Čínou a Koreou sa usadili medzi silnými násipami, chcúc japončanom zastať cestu po suchej zemi k Mukdenu v Mandžúrsku, ako i ku Pekingingu vo vlastnej Číne. Aby však japončania nevtrhli do Číny žltým morom, vystrojili dve pevnosti na brehu žltého mora, na severe Port-Artúr, na juhu Či-Fu, a neďaleko Vaj-Haj-Vaj. Keď po prvý krát stretly sa na mori japonská a čínska flotta a srazily sa, zbité čínske Iode poutekaly z čiastky v Port-Artúr, z čiastky do Vaj-Haj-Vaju. Obidva národy chystali sa k novej bitke a ako najnovší chýry oznamujú, japončania zaujali i poslednú hraničnú pevnosť čínsku Fen-Huan-Ceng; tak že im cesta otvorená stojí k Mukdenu, ale keď by si inú cestu chceli voliť do Pekingu, museli by ísť cez žlté more, preto napadli prístav a pevnosť Port Artúr i zo sucha i z mora a ho aj zaujali, kde veľikú zásobu vojenského vystrojenia našli. Jestli že tieto posledné chýry sú opravdivé, tak čínske Iodstvo je do cela ztratené a japončania môžu smelo napredovať či po mori či po suchu k Pekingu, nikto ich viacej nemôže zastaviť.

Čína prvej bola ztratila len Koreu, včul už ale prehrala vojnu. Nič inšieho nepozostáva Číne, ako prosíť o pokoj. Jestli že nadutí a horemyselní chinčania to omeškajú, tak okolo Pekingu bude sa posledné divadlo vojny odohrávať a i sama panujúca dynastia je v nebezpečenstve. Jestli že tieto chýry sú skutočné i európske mocnosti budú sa ponáhľať na bojište, aby svoje východnoasiatické záujmy, každá ovšem podľa svojho pochopu, obhajovali, následkom ktorého zamiešania sa ľahko potom môžu jedna druhej do vlasov padnúť a hneď by sme mali na krkoch svetovú vojnu.

HOSPODÁRSTVO

(Dokončenie z čísla 5.)

Takúto oračku v tej strmej roli bolo možno len na dol vykonávať; plocha tej role obnáša okruhlým počtom 600 □-siah; zapriahly sa kravy a jeden kôň do toho silného pluha; pohonič riadil hoviadka, orač pluh, ja som sa uložil na hriadeľ a chrbtom oprel o prienohy, a tak z hora na dol váľali sme brázdisko — opravdivú priekopu; opuka len tak sypela, keď ju železo lemeša lomilo.

Ľudia sa smiali a vysmievali ma za túto prácu, bo takú nikdy nevideli, robili posmešné poznámky z mojej trojky, že nebozиеcom orem, a na prázdno hore do kopca dám hnať lichvu. Posmechu toho bolo už mnoho, zvlášte preto, že tá oračka trvala mi tri dni, bo trebárs sa len na dol oralo, bola to práca pre lichvu nad mieru ťažká, pre tú opuku a hlboké podryvanie. Za oračom chodila žena, aby korene, šípiciá, malinia a inú burinu vyzbierať mohla.

Mrtvina vyoraná cez zimu premrzla a na jar videl som ju rozmelenú. Po sejbě jarnej úhor sa znovu preoral na šesť palcov, pred žatvou oralo sa po tretie, potom sa oračina pobránila a po žatve vozil sa na ňu hnoj, ktorého sa vyviezlo jedonadvacať vozíkov, preto toľko, bo do vrchu sa vozilo, kam veľký náklad vyviezť je veľmi obtiažno. Hnoj sa rovnomerne rozhádzal a plytko zaoral. Raže vysialo sa jedna prešporská merica. Osenie ľubežne prezimovalo, a Pán Boh požehnal z neho *štrnásť meríc*. Datelina v tejto raži zasiata vydala v tú jaseň peknú kosbu, v nasledujúce dva roky tak bujnú som mal tam datelinu, že ľudia len tak kričali hlavami, posmechu nebolo už počuť. Dva roky jedon za druhým mal som v roli tej zemiaky, keď sa klobúk na bok postavil, s radosťou kopali, s radosťou videl som hojné božské požehnanie. — I jačmeň a naposledy oves vydaly krásne úrody v tej tak hlboko podoranej roli, z ktorej som prácou rozumnou skutočne vyberal za sedem rokov poklady božského požehnania.

Takýchto príľudov, že v hĺbke zeme najst môže roľník poklady, môhol by som viac uviesť. Vynimku púšťam iba na takých pôdach, v ktorých spodina (podornica) pozostáva z čierého štrku alebo samorostlej — ako hovorievame — skaly.

Vynašajme teda z hĺbky zeme poklady požehnaní božieho, práca hlbokého orania bohato sa odpláca. Preto vyzývam snažne ľubých Rodákov mojich, aby v tejto dobe, keď si sejbu jasienu zavřili, chyti i sa do hlbokého, čím najhlbšieho prevrstvenia roľičiek svojích. Budete-li ma nasledovať, mnohonásobne zvýšite si úrodnosť vašich roľí. Nie, ten má mnoho zbožia, mnoho plodná zeme, čo má mnoho roľí, ktoré ľedabolo obrabä, ale ten, ktorý zeme svoje rozumne a pilnosťou neunavenou opatruje.

Toto za pravdu uznávali už starí Rimania, bo príslovie jejích: »Dii laboribus omnia vendunt« (po našský: Bohovia za prácu všetko predávajú) to dostatočne potvrdzuje.

Romuald Zajmus.

Hydina. Vo včufajších krutých pomeroch, keď naše plody sotva že majú dohotoviteľnú cenu, každý rozumný hospodár sa na to vynasnažuje, aby dochovávaním dobytku si pomáhal, lebo tento ešte najlepšie donáša. V jednom hospodárskom odbornom časopise práve po tieto dni odporúčať jedon hospodár, aby sme i našu pšenicu dali stráviť našemu dobytku, ponevač je to pre nás užitočnejšie, ako keď by sme ju predali.

Keď je včul už o tom reč, aby našu zrnovú potravu, zvláštne čistú pšenicu dali za obrok: nevyhnutne musíme tu mysleť na dochovávanie hydiny, ktorá bez pochyby môže byť výnosná, lebo mäso a zvláštne vajce vždy bude mať slušnú cenu.

Pri dochovávaní hydiny však na to musíme hlavne zreteľ mať, aby sme také druhy si vyvolili, ktoré sa uspokojá i s tým zachádzaním, v ktorom z účastňujeme hyd a nie sú háklivé pre podnebie.

V Budapešti jesto krajinský hyd dochovávajúci spolok — ktorý dáva hydové matky hospodárskym spolkom; ale ja by som radnej odporúčal, aby sa miesto ich hydu hálkivej povahy obrátili k našej hydine a túto sa usilovali pošlachtif skrze opatrnú výberku a lepšiu než obyčajnú chovu; lebo proti druhom doneseným z cudzozemska veľmi mnoho žalob majú dochovovatelia, ponačť nijako sa nechce podarif ich privyknuť na naše podnebie.

Jedon dobývač pra í, že táto všeobecná zkušenosť ho k tomu pohla, aby sa usiloval naše sliepky zošlachtif na toľko, že by zadosť učinily požiadavkám dobývača.

Dolu nižej podávame jeho zdelenie, v ktorom o výsledku svojich pokusov hovorí.

Pred štyrma rokmi som sa chytil — praví do tejto práce a po čas môjho dochovávania i niektoré také veci som zkušil, ktoré sú nie len z ohľadu dochovávania dobytku, lež i z prírodopzpytného pozornosti hodné. Jedným mojím cieľom pri dochovávaní bol ten, aby som barvu sliepok stejnotvárnou učinil, preto som tú najčastejšie prichádzajúcu barvu uhorských sliepok, totiž konopnosemennú považujúc za príhodnú na tento cieľ z jedného už veľmi dávno známeho, ale rozličnobarveného druhu vyvolil štyri kúsky sliepok a s týmito som započal dôchovu, výsledok prvého roku nebol príliš priaznivý, lebo podľa mojích naznačení, z kurät len 38% bolo čistých konopnosemennej barvy, 10% hnedých, 30% viac menej bielych a 22% tmavých a čierných. Tento však výsledok mi neodobral chuti, lebo som si myslel, že ponášanie sa na predkov vždy bude menšie, čím ďalej padnú mladšie plody od predkov rozličnej barvy, tým skôr predečia vlastnú svoju barvu na potomkov. Na nasledovný rok len mladšie plody konopnosemennej barvy som ponechal a pomer barev v tomto roku takto sa utvoril:

konopnosemennej barvy	62%
hnedej	10%
bielej	16%
počiernavej	12%

Ako vidíme v druhom roku už rozhodnute pannovala konopnosemenná barva a keď i cudzobarvené viac než jednu tretinu tvorily, predsa už za celkom isté som držal, že za pár rokov slušnou výberkou barvu ustálím. Vždy ten najmladší plod ponechajúc k výchove, v nasledovných rokoch prededenie barvy porád sa silnilo, na toľko, že v treťom roku kurät 83%, vo štvrtom roku však 96% bolo konopnosemennej barvy.

Za hodné pokladám pripomenúť, že v poslednom roku z kurät bolo jedno čierne s kučeravým pierím, také, jakého v predošlých troch rokoch nebolo. Dlho som premýšľal, že odkiaľ sa toto medzi nimi vzalo a myslel som si na nejakú príhodnú hru prírody, keď konečne mi prišlo na um, že asi pred 8—9 rokmi, v onom pliene, z ktorého som pôvodnú materiu kúpil bol takýto kohút. Toto moje kurä tedy ponášalo sa na neho, včul po rokoch, keď cez viacej plodov nebolo jemu podobného.

Z posavád povedaného vysvitá, že barvu po istú hranicu zdediteľnou učiniť není ťažká úloha a pomerne dosť rýchlo sa môže i uskutočniť, ale na to dlhé časy musíme byť pripravení, že z času na čas budú prichádzať ponášania sa na predkov.

Zo stanoviska dochovávania dobytku dosť zaji-mavá je i tá vec, že dobrou chovou a opatrným výberom podarilo sa mi priemernú váhu mojej hydiny o 17%, a vajca nesúcu úrodnosť mojích sliepok ale o 20% povýšiť.

VYOBRAZENIE.

Alexander III. cár ruský

ktorého smrť sme už v predošlom čísle „Kresťana“ spomenuli, narodil sa 10. marca 1845. roku, ale dedičom trónu stal sa len 24. apríla 1865. po smrti svojho staršieho brata Mikuláša v Nizze zosnulého. Na trón nastúpil už v dospelom veku, 36 rokov starý a už vtedy bol 15 rokov ženatý, vezmúc za ženu roku 1866. zasnúbenicu svojho staršieho brata, Dagmáru, dcéru to dánskeho kráľa Christiána IX., ktorá, keď sa vydala, vzala meno to Maria Fedorovná. To chcel tak sám jeho starší brat, ktorý sám vložil ruku svojej zasnúbenice do ruky svojho mladšieho brata na smrteľnej posteli. Alexander III. keď trón nastúpil 1881. roku 13. marca po zavraždení svojho otca Alexandra II. pumou skrze nihilistov, už mal štvoro detí: Mikuláša (narod. 1868.), Jura (nar. 1871.), Xeniu (nar. 1875.) a Michala (nar. 1878.) už bol cisárom, 1882. narodila sa mu ešte dcéra Olga.

Vychovávali ho docela za vojáka, a len neskorej vynahradili, čo mu treba bolo ako panovníkovi, a k čemu i dosť času ešte bolo. Ako dedič koruny vždy bol v oprotive s otcem, lebo jeho otec Alexander II. viacej bol náchylný nemcom; on ale nemcov nefúbil, lež viacej bol na strane francúzov, z čeho vo svojom mladom veku ani žiadne tajnosti nerobil. Z otcem svojim už i preto nebol veľmi za dobre, ponačť tento ešte za života cárevnjej v útlých pomeroch stál s princezkou Dolgorukij, ktorú neskôr po smrti svojej manželky i za ženu vzal. Jakkáňle Alexander III. nastúpil na trón, hneď princezku Dolgorukij i s jej deťmi vyhnal z Ruska.

Alexander III. po čas svojho panovania bol na tom, aby vnútorné záležitosti usporiadal, podkúp a zapredaj a kľamstvo, zdieranie ľudu skrze úradníkov zapúdil, všade vo svojej krajine zaviedol sporivosť. Tu nerobil výmienky ani so svojou rodinou, lebo cisárskym princem umenšil dôchodky.

V zovňútornej politike hneď bolo poznať zmenu a pomery medzi Berlínom a Viedňou zo stránky Ruska ochladly; tak že za pár rokov porád chýr o vojne mátožil. Ačkoľvek nemecký cisár, náš kráľ a ruský cár viac krát sa vzájomne navštivovali, predsa pomery politické nijako sa nechcely rozohriať. Keď ale Nemecko a Rakúsko-Uhorsko medzi sebou uzavretú smluvu uverejnili, Rusko začalo sa hýliť ku Francúzsku; okolo konca mesiaca júla 1891. francúzska flotta pod admirálom Gervais navštívila Kronstadt, kde ju s veľkou demonstráciou prijali, a naopak ruské loďstvo pod admirálom Avelanom návštevu francúzom naspák dalo v Tulóne, od tých čias francúzi a rusi sa spolu kamarátia.

Ruská politika pod panovaním Alexandra III. v Asii ustavične veľké výsledky dosiahla, ruský vliv v strednej Asii sa upevnil a z Perzie vytískol anglický vliv.

Nihilisti viac krát zlomyslné nápady strojili proti životu Alexandra III., ale po každý kráľ tieto nápady zavčasu byly prekazené, najhroznejší takýto nápad bol 29. oktobra 1888 r. pri Borkoch, keď sa cár so svojou rodinou z Kaukaza domou vracal a len podivným spôsobom s celou svojou rodinou istej smrti ušol.

Nihilisti porád číhali mu po živote, ačkoľvek im ničím príčinu nezavdal, lebo bol spravodlivý v tom najvyšom stupni slova, prísny nebol naproti svojim, podaným, ba radnej milostivý, privetivý, vážil si vysoko i toho najposlednejšieho svojho podaného; ovšem naproti nesvedomitým úradníkom bol neuprositeľný, záujmy svojich podaných povždy majúce na zreteli; neporiadky, výstupky, kľamstvo a podvod karhal prísno i vo vlastnej cisárskej rodine bez všetkého ohľadu, čo až posavád nejedon cisársky princ trpko cití. Za príklad sám seba dal svojim podaným; vzorný bol ako manžel, výborný otec, pokoja milovný panovník, nadovšetko statočný a slovo držiaci. Narod ruský v ňom ztratil opravdivého otca. Navzdor tomu, že oplýval takými krásnymi čnosťami, predsa neušol pomluve. Zvláštne byly to židovské noviny, čo vždy naňho špintaly, ho tupily, a čo len zlého, špatného, hnusného jest naňho nakydaly. Ovšem, že premnohých židov vyhnal z Ruska, a prísno im zakázal sa tam naspák vrátiť. Nedá sa ale o ňom predpokládať, že by to bol učinil jedine z nejakej nechuti naproti židom alebo židovskému náboženstvu, lež zaiste k tomu musel mať závažné príčiny a dôležité dôkazy, o ktorých my nič ani vedieť nemôžeme, ponačť, ako samovládár za svoje skutky nikomu nebol zodpovedný, ani pred nikým nemusel ich ospravedlňovať alebo ich odôvodňovať.

Alexander III. mal nepodvratnú dôveru v Boha, ponačť bo / i príkladný kresťan, svoju cirkev staroverskú čo najmožnejšie bránil, zaiste v jeho krajine nikto by sa neopovážil cirkev ruskú napádať, alebo jej práva do pochybností fahať, tým ale menej učenie Kristovo tupiť, alebo sviatosťi cirkve Kristovej nohami šliapať. A ako nábožne žil, tak i odovzdane do vôle Božej ticho usnul v Pánu 1. novembra 1894 o dvoch hodinách a 15-tich minutách odpoludňa, už pred viacej kráľ súc zaopatrený sv. sviatosťami.

Jeho nástupcom už je:

Mikuláš II.

ktorému vojsko, veľmoži a kňazstvo vernosť už prisahali, včul je 26 rokov starý; vydal ohlas k ruskému národu, v ktorom sľubuje, že šlapaje svojho otca v panovaní nasledovať bude, spolu svojho mladšieho brata vyhlásil za korunného princa, ktorý až dotiaľ bude platiť za takeho, pokým by sa Mikulášovi II. z manželstva s darms adt-hessenskou kňažnou Alešou uzavrel sa majúceho dedič nenarodil.

Rozmary a žarty.

Študent v krčme.

Študent: »Pán krčmár, vy ste ma zapísal do knihy cudzých, ako študenta. Odkiaľ vy to viete, že som ja študent? Veď som ja vám to ešte ani nepovedal.«

Krčmár: »Oj, to som ja už vedel po prvej pinto-
tovi! Takého smädu nemá nikto iný!«

Dobré dicta.

Matka: »Janko, chceš jablčko?«

Janko: »Áno, mamičko!«

Matka: »Alebo snáď by si radnej chcel chleba s maslom?«

Janko: »Áno mamičko!«

Matka: »Alebo snáď budeš cukerlíky?«

Janko: »Áno, mamičko!«

Matka: »Oj Bože, či je to dobrý chlapček! Ten všetko chce!«

Zlomyselne.

Horár (na poľovke): »V skutku, ste vy tohoto zajáca zastrelil?«

Nešikovný poľovník: »Áno!«

Horár: »Ubohé zviera! . . . že takou neprirodzenou smrťou muselo zísť z toho sveta!«

Umný úsudok.

Šibal (ktorého neodsúdili, po pojednávaní ku svojmu advokátovi, ktorý ho pred súdom zastávajúc opísal ako najstatočnejšieho človeka). »Pán advokát, vy sám musíte byť veľká šelma!«

Dobrá príležitosť.

Slečna: »Ja myslím, že vy veľmi blízko klaviera sedíte, tak že nemôžete dobre moju hru posúdiť.«

Pán: (vezmúc klobúk). »I ja tak myslím, sle-
činko! . . . jestli že dovolíte, trochu sa odstránim!«

Nezdvorilosť.

Miško: »Števo! ty by si mal našu paniu majstrovú raz očuť hovoriť, tá si nezapchá ústa rukou.«

Števo: »To si myslím — veď tak veľkej ruky ani není!«

Vyhovorka pred súdom.

Sudca: »Je-li pravda, že ste vy tohoto žalobníka zauchami traktoval! Čo že môžete povedať k vašej vyhovorky?«

Obžalovaný: »Nuž vidíte pán veľkomožný, ten hlupák musí mať všade hlavu tam, kde ja mám ruku!«

Z dobrých starých časov.

Generál (ku svojim vojakom). »Napred deti, tamto je nepriateľ! . . . ! ja prídem hneď za vami!«

LISTÁREN.

Naše noviny „Kreštan“ velebným Pánom v Kristu i erga sacra sú k dostániu, kto by tedy zamýšľal si taktu zaopatriť naše noviny, nech sa obráti na Redakciu „Kreššana.“

Naším dopisovateľom! Pre hojnosť materie častokrát dopisy hneď v našich novinách nemôžeme doniesť, lež trochu neskôr; keď by ale niektorý článok, dopis celkom vystal, zaiste sme na to závažnú príčinu mali, buďto smeru alebo úlohe »Kreššana« nezodpovedal; inej príčiny není.

Liptov. Sv. Mik. O. B. Ďakujeme za upozornenie; teší nás, že naša rada vám osošila, vidíte, už ste v stave i nás kritizovať.

Z Černej paf kúskov »Kreššana« naspák prišlo, prečo? Či predplatelia poslali naspák? Prosíme zprávu:

V. F. Veké-Jacovec. Sz. F. na celý rok má vyplatené noviny.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na correšpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý počtový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.45—6.75 zl. Raž 5.25—5.35 zl. Jacmeň: na krm 5.80—6.15 zl. do pálenie 6.40—7.15 zl. na várku 7.35—8.50. Oves: 5.85—6.20. Kukurica: 6.45—6.50. Proso: 5.75—6.25. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 10.25—11.50. Kopopné semeno: 9.00—9.50.

3. Strova: Veľká biela fizuľa 8.50—9.—; tmavá 7.25—7.50 okruhlá: 8.50—9.—; drobná 9.50— tarkavá 6.90—7.00 šošovica 9—15. Hrach 7.50—9.00. Čistá 14.50.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—20. Burgyňa 2.50—2.60. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 18—24 zl. Petržefem: 3.60—8.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 3.30—4.00. Lesné a horné seno 3.30—4.20. Slama. Na postielanie: 1.20—1.30. Žup 1.30—1.60.

6. Siatie: Červená ďatelina 62.68 Lucerna 40—46 zl. Jarn ladník 6.50—7zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 421 hospodárskych volov; 151 dojných kráv. Nasledovné boly ceny: Vyborná pára volov do jarma do 350 zl. Dojné kravy: za jedon kus 70—145 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 3483 kusov oviec. Ceny: 11—16.— zl. za páru, a 17—21 za živý kilo. Svinský trh: za kilogram 42—42. V salašoch 27.705 kusov bolo umiestneno.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 152—155. Vajca 30—33. Loj. Maslo I. 100—140 zl. II. 70—120 mc. Slanina 43.50—44., udená 48—49 zl.

9. Vlna: drsnatá dvojstrižná 90—92; baránková 190—210 zl. po mc.

Odkiaľ si máme obstaráť lurdské a iné sochy, jaskyňu, krížiky, sväté hroby, krížové cesty at.d.

od výborného sochára

Jozefa Runggaldiera

Sv. Ulrich-Gróden

(v Tirolsku)

Ponevác ten sochár slovenský nevie, prosia sa všetci tí, ktorí chcú po slovenský dopisovať, aby sa obrátili

na Gustava Štampfl

v Budapešti, VIII. Német-uteza
6. szám.

Lurdská voda

v pôvodných jedonliterových sklenicách s obalením a bezpoplatku 2 zl. 10 kr.

Pod nápisom

„Lurdské podivné zahojenia“

s mnohými pôvodnými obrázkami ozdobené dielo v krásnej plátenej väzbe 33 harkové za 2 zl. Toto dielo v ktorom sa vyprávajú v Lurde na tom svetochýrnom milostivom mieste od roku 1858 sa pridoživšie podivnejšie uzdravenia, podľa dôkladného oznamu očítých svedkov, na základe pôvodných správ zrovna z milostivého miesta vzatých, čo najvrúcnejšie odporúčame. Môže sa obstaráť u hore spomenutého

GUSTÁVA ŠTAMPFL

V BUDAPEŠTI

VIII. Német-uteza 6. sz.

Ohlasy pre naše noviny výlučne prijíma vydavateľstvo „Magyar Néplap“ v (Budapešť, I ker. Döbrentey ulica číslo 18.)

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 59 kr.

Výtah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížečky pre údy občianských spolkov a knížečky spláčováce.

Kus týchto 8 stranových knížečiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 2 kr.

Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohlade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1894. 29. septembra (I., Döbrentey-ulica 18.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.